

Losser, Denekampdijk 59
(Gemeente Losser, Ov.)

Een Inventariserend
Archeologisch Veldonderzoek
Steekproefrapport 2010-10/04

*Losser, Denekampdijk 59
(Gemeente Losser, Ov.)
Een Inventariserend Archeologisch
Veldonderzoek*

Een onderzoek in opdracht van
BügelHajema Adviseurs

Steekproefrapport 2010-10/04
ISSN 1871-269X
auteurs: drs. J.M.G. Bongers (fysisch geograaf)
& M.L.J. Bergmans BA
autorisatie: dr. J. Jelsma (senior archeoloog)

De Steekproef werkt volgens de Kwaliteitsnorm
Nederlandse Archeologie 3.2

Foto's en tekeningen zijn gemaakt door de
Steekproef bv, tenzij anders vermeld.

© De Steekproef bv, Zuidhorn, november 2010

Niets uit deze uitgave mag worden
vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt zonder
bronvermelding.

De Steekproef bv aanvaardt geen
aansprakelijkheid voor eventuele schade
voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of
het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

De Steekproef bv
Archeologisch Onderzoeks- en Adviesbureau
Hogeweg 3
9801 TG Zuidhorn

<i>telefoon</i>	050 - 5779784
<i>fax</i>	050 - 5779786
<i>internet</i>	www.desteekproef.nl
<i>e-mail</i>	info@desteekproef.nl
<i>kvk</i>	02067214

Inhoud

Samenvatting

1. Inleiding.....	1
• 1.1 Aanleiding en doel (KNA 3.2 LS01).....	1
• 1.2 Locatiebeschrijving (KNA 3.2 LS02).....	2
2. Bureauonderzoek.....	4
• 2.1 Bronnen.....	4
• 2.2 Fysische geografie (KNA 3.2 LS04).....	4
• 2.3 Archeologie (KNA 3.2 LS04).....	5
• 2.4 Historische geografie (KNA 3.2 LS03).....	9
• 2.5 Archeologisch verwachtingsmodel (KNA 3.2 LS05).....	10
3. Veldonderzoek.....	11
• 3.1 Aanpak veldonderzoek (KNA 3.2 VS01).....	11
• 3.2 Resultaten veldonderzoek (KNA 3.2 VS02, VS03).....	12
4. Conclusies en advies.....	14

Appendix:

- archeologische periodes
- archeologische kaart
- boorstaten
- laagbeschrijvingen volgens
Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode

Samenvatting

In verband met de geplande aanleg van drie forellenvijvers heeft een inventariserend archeologisch veldonderzoek plaatsgevonden aan de Denekamperdijk 59 te Losser, gemeente Losser, provincie Overijssel. Doel van het onderzoek is vast te stellen of in het gebied archeologische waarden aanwezig zijn die door de graafwerkzaamheden bedreigd worden.

Het onderzoek bestaat uit een bureau- en een veldonderzoek. Bij het bureauonderzoek zijn bronnen geraadpleegd op het gebied van fysieke geografie, archeologie en historische geografie. Bij het veldonderzoek zijn zeven boringen verricht om archeologische indicatoren op te sporen en om de gaafheid van de bodem te bepalen.

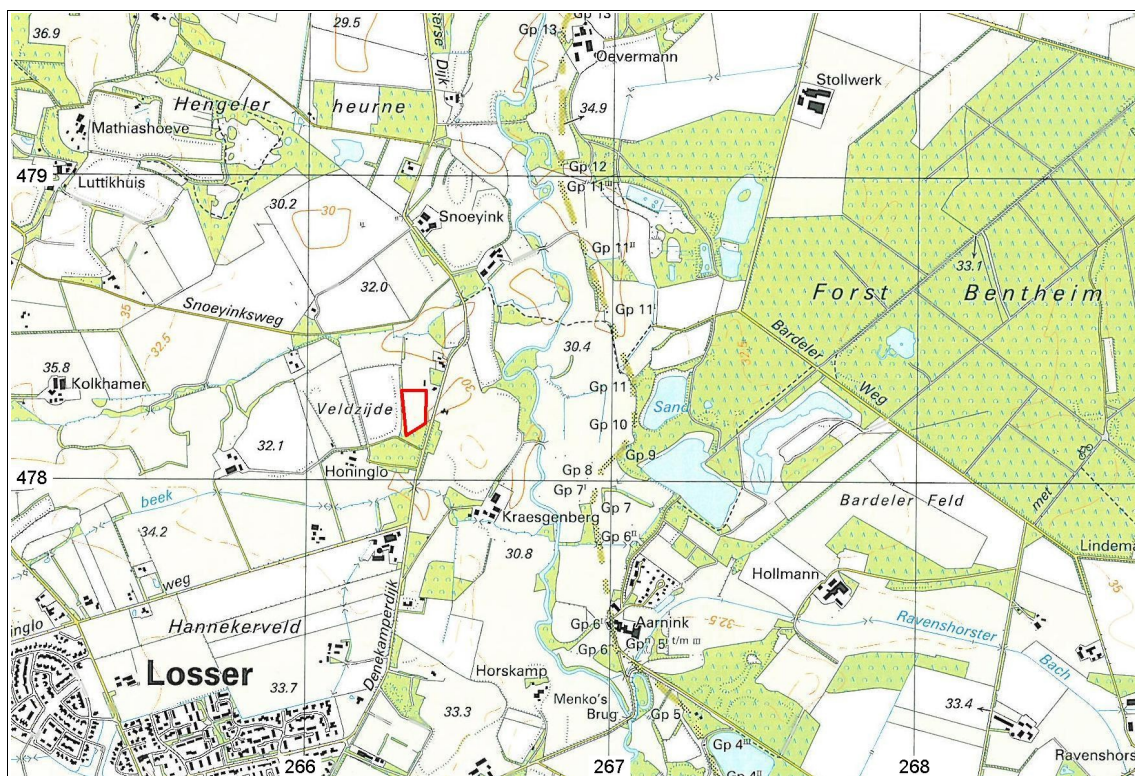
Uit het bureauonderzoek blijkt dat het plangebied op de overgang ligt van een stuwwal naar het stroomdal van de Dinkel. De dichtstbijzijnde archeologische waarden zijn in het verleden gevonden op de westelijk van het plangebied gelegen akker. Scherven aardewerk aldaar wijzen op een vindplaats uit de periode late bronstijd tot en met romeinse tijd en op een vindplaats uit de vroege middeleeuwen. Uit het veldonderzoek blijkt dat de kwaliteit van de bodem in het plangebied matig is als gevolg van egalisatie. Eventuele archeologische grondsporen zullen hierdoor zijn aangetast. Aanwijzingen voor dergelijke sporen zijn niet gevonden aangezien geen eenduidig archeologische indicatoren zijn gevonden. Het advies luidt om geen nader archeologisch onderzoek te ondernemen.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en doel (KNA 3.2 LS01)

In opdracht van BügelHajema Adviseurs by, vertegenwoordigd door mevrouw A. de Vries, is een inventariserend archeologisch veldonderzoek uitgevoerd in plangebied Denekamperdijk 59 te Losser, gemeente Losser, provincie Overijssel. De aanleiding voor het onderzoek is de geplande aanleg van drie forelvijvers. Hiervoor zijn graafwerkzaamheden nodig die eventueel aanwezige archeologische grondsporen kunnen verstoren.

Het onderzoek bestaat uit een bureauonderzoek en een inventariserend veldonderzoek. Bij het bureauonderzoek is een archeologisch verwachtingsmodel van het gebied gemaakt aan de hand van beschikbare fysisch-geografische, archeologische en historisch-geografische informatie. Tijdens het veldonderzoek is dit verwachtingsmodel getoetst. Daartoe is gezocht naar archeologische indicatoren en is bepaald wat de gaafheid van de bodem is.

Figuur 1: Losser op de topografische kaart, 1:25.000. De grenzen van onderzoeksgebied Denekamperdijk 59 zijn met een rode lijn aangegeven.

1.2 Locatiebeschrijving (KNA 3.2 LS02)

Plangebied Denekamperdijk ligt op circa een kilometer ten noorden van Losser (zie Figuur 1). Het plangebied wordt aan de noordzijde begrensd door een stuk grasland met daarachter een minicamping. Ten oosten van het plangebied liggen de parkeerplaats en het terras van 'De kleine Ponderosa'. De zuidelijke grens van het plangebied wordt gemarkeerd door een perceel met bos en struiken en ten westen ligt een akker. Ten tijde van het onderzoek was het terrein aan de Denekamperdijk 56 in gebruik als grasland (zie Figuur 2).

Figuur 2: Losser, Denekamperdijk 59. Foto genomen in noordelijke richting.

Tabel 1: Losser, Denekamperdijk 59: administratieve gegevens.

provincie:	Overijssel
gemeente:	Losser
plaats:	Losser
toponiem:	Denekamperdijk 59
bevoegde overheid:	Gemeente Losser (provinciaal-archeoloog: drs. S. Wentink)
opdrachtgever:	BügelHajema Adviseurs bv
oppervlakte:	0,8 hectare
hoogte:	31,5 meter + NAP
grenscoördinaten:	noordwest: 266,310/478,290 noordoost: 266,375/478,295 zuidwest: 266,320/478,145 zuidoost: 266,385/478,185
kaartblad:	29C
onderzoeksmeldingsnr:	43522
uitvoeringsperiode:	26 oktober 2010
onderzoeksdiepte:	160 centimeter
beheer documentatie:	De Steekproef bv, Provincie Overijssel, E-depot en RCE

2. Bureauonderzoek

2.1 Bronnen

Voor het bureauonderzoek zijn onderstaande bronnen gebruikt:

Tabel 2: Losser, Denekamperdijk 59: geraadpleegde literatuur en andere bronnen.

AHN-Viewer. www.AHN.nl. Actueel Hoogtebestand Nederland. Rijkswaterstaat, Adviesdienst Geo-informatie en ICT.

Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode. Archeologie Leidraad 3. J.H.A. Bosch, 7 maart 2005.

ARCHIS 2. Het online registratie- en informatiesysteem van de RCE.

Bodembeheerplan Gemeente Losser. Kaartbijlage 2d: archeologische waarden. Reezigt, K. & J. Spronk. CSO Adviesbureau, Bunnik, 2008.

Bodemkaart van Nederland 1:50.000. Blad 29 Denekamp. Stichting voor Bodemkartering. Wageningen, 1992.

Centraal Archeologisch Archief (CAA) en Centraal Monumenten Archief (CMA) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) [ARCHIS].

Geomorfologische Kaart van Nederland. Blad 29 Denekamp. Stichting voor Bodemkartering Wageningen & Rijks Geologische Dienst Haarlem, 1978.

Herinrichting Losser-Zuid; Provincie Overijssel; een archeologische inventarisatie, kartering en advieskaart. Scholte Lubberink, H.B.G. RAAP-rapport 640. Amsterdam: RAAP Archeologisch Adviesbureau, 2001.

Huguenin, de Atlas van. Militair-topografische kaarten van Noord-Nederland, 1819-1829. H.J. Versfelt en M. Schroor. Heveskes Uitgevers. Groningen/Veendam, 2005.

Topografische Atlas Overijssel, schaal 1:25:000. ANWB. Den Haag 2004.

[Www.WatWasWaar.nl](http://www.WatWasWaar.nl)

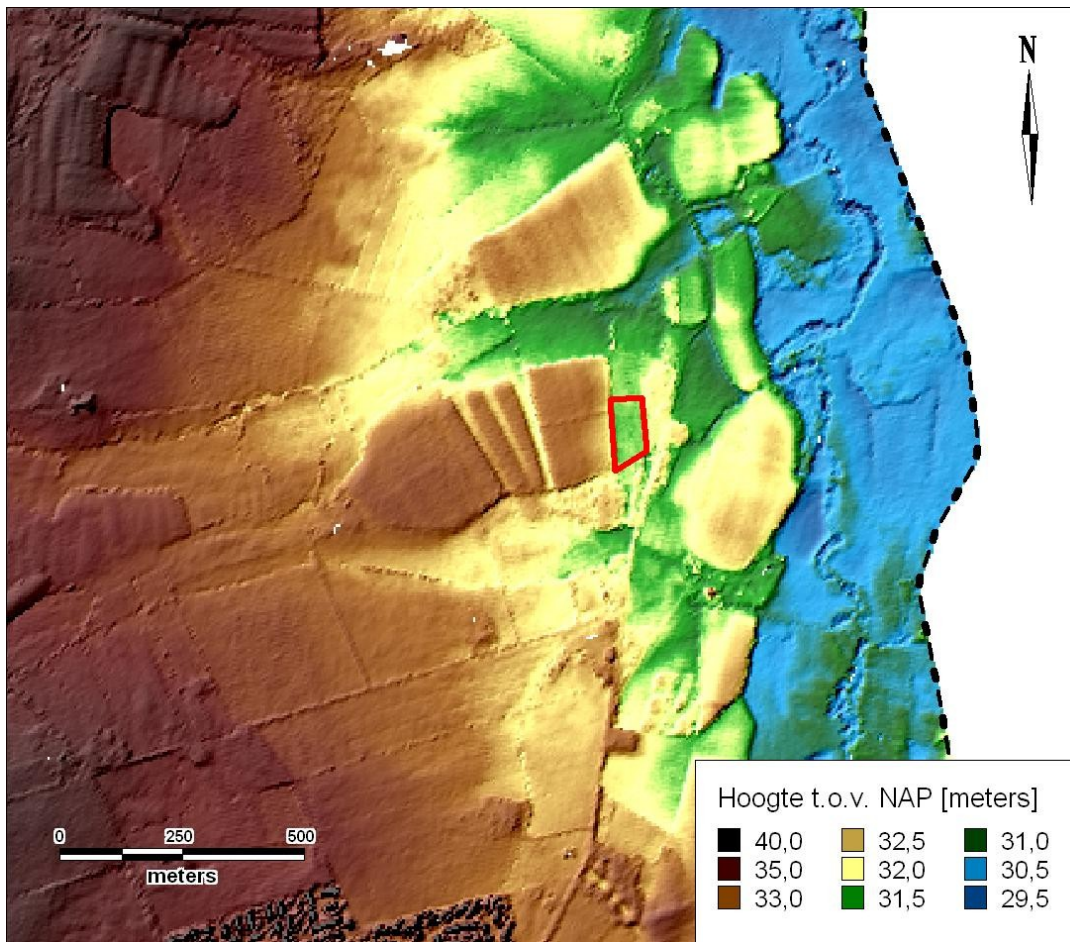
2.2 Fysische geografie (KNA 3.2 LS04)

Losser ligt op de overgang van de hoge stuwwal Enschede-Oldenzaal naar het beekdal van de Dinkel (zie Figuur 3). Dit stuwwalcomplex is ontstaan tijdens de voorlaatste ijstijd, het Saalien. Het plangebied ligt op een dekzandwielving (classificatie geomorfologische kaart: 3K14 en 4K14) met op 250 meter ten oosten de rivier de Dinkel (2R2). Een vergelijking met gronden die op dezelfde hoogte liggen en de scherpe begrenzing van het plangebied met de westelijk aangrenzende hogere gronden doen vermoeden dat de locatie aan de Denekampdijk zich in het oude stroomdal van de Dinkel bevindt.

Op de bodemkaart is de bodem ter hoogte van de oostelijke helft van het plangebied gekarteerd als een 'veldpodzolgrond met leemarm en zwak lemig

fijn zand' (Hn21). In de westelijke helft liggen 'hoge bruine enkeerdgronden met lemig fijn zand' (bEZ23). Deze enkeerdgronden bestaan uit een donkere vruchtbare bodemlaag ontstaan door plaggenbemesting (esgronden).

Het grondwater heeft in het plangebied een gemiddeld hoogste stand van minder dan 40 centimeter beneden maaiveld en een gemiddeld laagste stand van meer dan 120 centimeter beneden maaiveld (grondwatertrap V).

Figuur 3: Losser op een hoogtekaart gemaakt met behulp van het Actueel Hoogtebestand Nederland. Het onderzoeksgebied aan de Denekampdijk 59 is rood omlijnd. Het ligt op een dekzandwelling op de overgang van de stuwwal naar het stroomdal van de Dinkel.

2.3 Archeologie (KNA 3.2 LS04)

Uit het onderzoeksgebied zelf zijn geen archeologische waarden bekend. De dichtstbijzijnde gemelde vondsten liggen op circa 60 meter noordwestelijk van het plangebied, deze werden ter plaatse opgeboord uit de esgrond door RAAP (Scholte Lubberink 2001). Op grond van enkele scherven aardewerk is er sprake van een vindplaats uit de late bronstijd, ijzertijd of romeinse tijd en uit

de vroege middeleeuwen. Tevens werd er een vuurstenen afslag aangetroffen (59606). Een vergelijkbare vindplaats ligt op 175 meter ten oosten van het plangebied, op een es aan de rand van het stroomdal van de Dinkel. Ter plaatse werden een vuurstenen kling en een brok vuursteen gevonden, deze dateren uit het paleolithicum tot de ijzertijd. Daarnaast wijzen 13 scherven handgevormd aardewerk op een vindplaats uit de late bronstijd tot romeinse tijd (59602). Iets verderop werden eveneens 15 scherven handgevormd aardewerk uit deze zelfde periode gemeld (59838).

Op 400 meter zuidelijk een urnenveld uit de late bronstijd tot vroege ijzertijd (1310). Op een afstand van 350 meter ten westen van de Denekampdijk werden 54 scherven handgevormd aardewerk gemeld die dateren uit de late bronstijd tot romeinse tijd. Net als bij de vindplaatsen dichterbij het plangebied werden ook hier enkele prehistorische resten gevonden in de vorm van 5 vuurstenen afslagen en twee vuursteenbrokken (59604). Vondsten uit booronderzoek op een es ten noorden van Snoeijinksbeek geven ook weer bewoning vanaf de nieuwe steentijd weer (403420). Opvallend is de vondst van een vuurstenen pijlpunt uit het laat-neolithicum of de vroege bronstijd. Het is onduidelijk of (een deel van) het aangetroffen aardewerk uit deze zelfde periode dateert.

Op grotere afstand van het plangebied, circa 725 meter ten zuiden, is een mesolithische ovale rolsteen gevonden (22212). Deze zogenaamde 'Geröllkeulen' werden gebruikt als slagsteen, hierop duiden de klosporen op het voorwerp.

Op meer dan een kilometer noordwestelijk van het te onderzoeken gebied aan de Denekampweg bevindt zich nog een cluster van vondsten (403410, 403412 en 403414) en een terrein van 'zeer hoge archeologische waarde' (2578). Dit laatstgenoemde terrein is deel van een esdekcomplex waar sporen uit verschillende perioden zijn vastgesteld. Er bevinden zich nederzettingen uit het neolithicum tot en met de bronstijd en uit de late middeleeuwen. Tevens zijn er restanten aanwezig van een omgrachte boerderij genaamd 'De Duivelshof' waarvan in schriftelijke bronnen uit 1385 voor het eerst melding wordt gemaakt. Vandaag de dag is een groot deel van het wallen- en grachtenstelsel nog zichtbaar.

De vondsten uit het genoemde cluster van meldingen dateren uit de late bronstijd tot romeinse tijd getuige de in totaal 98 scherven handgevormd aardewerk die bij deze meldingen werden gedaan (403410, 403412 en 403414). Vuursteen werd gevonden in de vorm van een brok een afslag.

In het archeologisch advies van Het Oversticht voor de locatie van de Denekampdijk is gebruik gemaakt van de archeologische advieskaart van Losser-Zuid (Scholte Lubberink 2001). Deze advieskaart en het bijbehorende rapport zijn al vastgesteld als beleid.. In het advies staat beschreven dat op de archeologische advieskaart het westelijk deel van het plangebied is gekarteerd

als esrandzone met een hoge verwachting voor archeologische resten uit de late middeleeuwen en een middelmatige verwachting voor oudere perioden. Voor het oostelijk deel bestaande uit dekzandwellingen en -vlakten geldt een middelmatige verwachting voor archeologische resten uit alle perioden. In het westelijke deel bevinden archeologische sporen zich vlak onder de bouwvoor. Dit geldt eveneens voor mogelijke sporen uit het oostelijk deel en deze kunnen daarnaast ook aan het maaiveld liggen. In beide gevallen zijn deze kwetsbaar voor bodemingrepen.

In de directe omgeving van het plangebied zijn volgens de advieskaart drie archeologische vindplaatsen bekend, waarvan er hierboven reeds twee zijn beschreven (59602 en 59606). De derde betreft de resten van een lange landweer die evenwijdig aan de Dinkel en de Denekamperdijk loopt tussen het erf Bookholt en de Oude Postweg in De Lutte.

Op de archeologische waardenkaart van het Bodembeheerplan van de gemeente Losser (Reezigt & Spronk 2008) valt het perceel aan de Denekamperdijk 59 binnen een gebied met een lage indicatieve waarde (zie Figuur 4).

Figuur 4: Uitsnede archeologische waardenkaart van het Bodembeheerplan Gemeente Losser. Het onderzoeksgebied staat rood omlijnd weergegeven. Het ligt in een gebied met een lage indicatieve waarde.

Tabel 3: Archeologische waarden in de omgeving van Losser, Denekamperdijk 59. Voor dateringen zie Appendix: Archeologische Periodes. Voor ligging, zie Appendix: Archeologische Kaart en Figuur 5: archeologische verwachtingskaart van de gemeente Losser.

CMA/CAA	RD-coördinaten	Datering	Omschrijving
monumenten			
2578 (29C-009)	265,400/479,129	middeleeuwen laat – nieuwe tijd	moated site (motte)
		neolithicum laat – bronstijd vroeg	nederzetting
		neolithicum	nederzetting

		ijzertijd	nederzetting
		bronstijd	nederzetting
		middeleeuwen laat	nederzetting
waarnemingen			
1310	266,200/477,800	bronstijd laat- ijzertijd vroeg	urnenveld
22212 (29CZ-67)	266,000/477,500	mesolithicum midden - laat	geröllkeule van zandsteen/kwartsiet
59602 (29CZ-77)	266.550/478,100	paleolithicum – ijzertijd	1 vuurstenen kling
		paleolithicum – nieuwe tijd C	1 brok vuursteen
		bronstijd laat – romeinse tijd	13 scherven handgevormd aardewerk
59604 (29CZ-78)	265,965/478,100	paleolithicum – ijzertijd	5 vuurstenen afslagen
		paleolithicum – nieuwe tijd	2 brokken vuursteen
		bronstijd laat – romeinse tijd	54 scherven handgevormd aardewerk
59606 (29CZ-79)	266,250/478,325	paleolithicum – ijzertijd	1 vuurstenen afslag
		middeleeuwen vroeg C – middeleeuwen laat A	1 scherf kogelpotaardewerk met steengruis/grofzandmagering
		bronstijd laat – middeleeuwen laat A	47 scherven handgevormd aardewerk
59838 (29CZ-81)	266,590/478,320	bronstijd laat – romeinse tijd	15 scherven handgevormd aardewerk
403410	265,255/478,700	paleolithicum – nieuwe tijd	1 brok vuursteen
		bronstijd laat – romeinse tijd	19 scherven handgevormd aardewerk
403412	265,242/478,842	bronstijd laat – romeinse tijd	38 scherven handgevormd aardewerk
403414 (29CZ-91)	265,300/478,945	paleolithicum – ijzertijd	1 vuurstenen afslag
		bronstijd laat – romeinse tijd	41 scherven handgevormd aardewerk
403420 (29CZ-94)	266,225/478,565	neolithicum laat B – bronstijd vroeg	1 vuurstenen spits
		paleolithicum - ijzertijd	1 vuurstenen kling
		neolithicum – romeinse tijd	7 scherven handgevormd aardewerk

2.4 Historische geografie (KNA 3.2 LS03)

Op de kadasterkaart van 1811-1832 is het onderzoeksgebied weergegeven als akkerperceel. Deze situatie blijft tijdens de eerste helft van de 19^e eeuw gehandhaafd. Op de topografisch militaire kaarten vanaf 1906 tot en met 1955 is te zien dat het plangebied deel uitmaakt van een bos en een stuk woeste grond rondom het Honinglo (lo= bosrijke hoogte)(zie Figuur 5). Vanaf 1966 is het perceel overwegend gekarteerd als grasland, waarbij een deel tijdelijk werd in gebruik werd genomen als akker. Op geen van de geraadpleegde kaarten is bebouwing waargenomen.

Figuur 5: Losser, Denekampdijk 59 op een uitsnede van de topografisch militaire kaart uit 1906 (verschaald). Het noorden ligt aan de linkerkant van de kaart. Het onderzoeksgebied is rood omlijnd weergegeven. Destijds was het onderdeel van een bos en woeste gronden.

2.5 Archeologisch verwachtingsmodel (KNA 3.2 LS05)

Plangebied Denekamperdijk 59 ligt op een dekzandrug nabij het stroomdal van de Dinkel. Binnen een halve kilometer afstand van het te onderzoeken terrein zijn verschillende vindplaatsen aangetroffen uit de bronstijd tot Romeinse tijd. Daarnaast werden ook vuurstenen artefacten aangetroffen uit de periode vanaf de steentijd. Deze archeologische resten zijn alle afkomstig uit of onder het esdek dat in en rond het plangebied ligt.

Archeologische indicatoren zoals vuursteen, houtskool en scherven aardewerk uit deze perioden kunnen tijdens het inventariserend veldonderzoek worden aangetroffen. Eventuele archeologische grondsporen kunnen zijn aangetast door het gebruik van het terrein als akker en door het bos dat de eerste helft van de 20^e op het terrein aanwezig was.

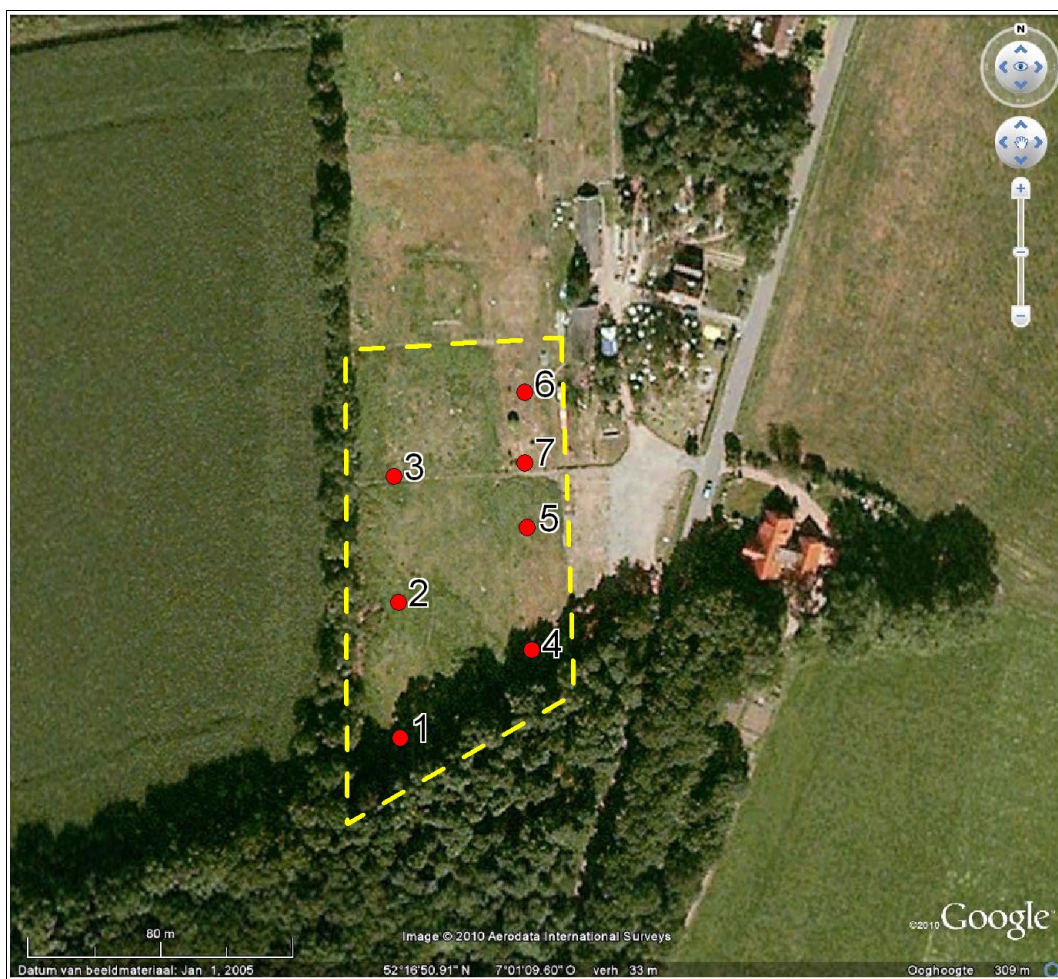
Tabel 4: Losser, Denekamperdijk 59: specificatie archeologische verwachting.

datering:	bronstijd – Romeinse tijd, late middeleeuwen andere periodes niet uitgesloten
complextypen:	nederzetting of grafveld
omvang:	vanaf enkele meters doorsnede
diepteligging:	in en onder esdek
locatie:	hele plangebied
prospectiekenmerken:	aardewerk, bewerkt vuursteen, houtskool, brons
mogelijke verstoringen:	ploegen van akker, bos

3. Veldonderzoek

3.1 Aanpak veldonderzoek (KNA 3.2 VS01)

Het veldonderzoek is uitgevoerd op 26 oktober 2010. Er zijn zeven verkennende boringen verricht (zie Figuur 7). De boringen zijn gezet op twee raaïen die een onderlinge afstand hebben van veertig meter. Hierop hebben de boringen een onderlinge afstand van eveneens veertig meter, met uitzondering van boring 7 die op twintig meter afstand tussen boringen 5 en 6 is gedaan. De gemiddelde boordichtheid bedraagt circa negen boringen per hectare.

Figuur 7: Losser, Denekamperdijk 59: boorpuntenkaart. Het onderzoeksgebied is aangegeven door een onderbroken lijn. De genummerde punten geven de ligging weer van de zeven boringen.

De boringen zijn verricht met een edelmanboor met een doorsnede van zeven centimeter. Boringen 1, 5, 6 en 7 zijn nageboord met een boor van twaalf

centimeter om meer monster te verzamelen en zo de kans op het aantreffen van archeologische indicatoren te vergroten. Boring 2 is nageboord met een guts van drie centimeter doorsnede om de bodemopbouw beter te kunnen beschrijven. De diepte van de boringen varieert tussen 1,0 en 1,6 meter beneden maaiveld. De opgeboorde grond is onderzocht door het te zeven op een zeef met mazen van vier millimeter om archeologische indicatoren op te sporen. De resultaten van de boringen zijn opgenomen in de Appendix in de vorm van boorstaten en laagbeschrijvingen. Van de boringen zijn de RD-coördinaten bepaald met GPS. De hoogtes van de boringen zijn bepaald met behulp van het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN). Een veldkartering was niet mogelijk door de dichte begroeiing (zie Figuur 2). Over het algemeen was de vondstzichtbaarheid slecht.

3.2 Resultaten veldonderzoek (KNA 3.2 VS02, VS03)

De ondergrond in plangebied Denekamperdijk 59 te Losser bestaat algemeen uit zand. In de zuidoostelijke hoek (boring 4) is het matig grof zand op de rest van het terrein algemeen matig fijn zand. Bij boringen 1, 2 en 5 heeft het zand een sterke gelaagdheid met lemige en humeuze niveaus (zie Figuur 8) en bij boring 1 ook grofkorrelige niveaus.

Figuur 8: Losser, Denekamperdijk 59: monster boring 1, 60 - 70 centimeter beneden maaiveld. In de boorkop zit een gelaagde zandafzetting met grofkorrelige niveaus, fijnkorrelige niveaus, lemige niveaus en humeuze niveaus. Waarschijnlijk is de afzetting een combinatie van door de Dinkel aangevoerd, en door de wind afgezet materiaal.

In het noordelijke deel bij boringen 3, 6 en 7 is alleen homogeen zand zonder herkenbare gelaagdheid aangetroffen. Het zand is waarschijnlijk tijdens de laatste ijstijd afgezet tijdens de laatste ijstijd in het stroomdal van de rivier de

Dinkel. Het dal lag toen hoger dan het huidige stroomdal waardoor het plangebied nu op een terras in het landschap ligt (zie Figuur 3). De steilrand naar de westelijk gelegen akker lijkt de rand van het pleistocene stroomdal te zijn geweest. Het aangeboorde zand zal deels zijn afgezet door een vlechtende rivier de Dinkel en deels door de wind als dekzand.

Bij boringen 2 en 3 in het west-noordwestelijke deel van het plangebied is veen aanwezig. Bij boring 2 is van 0,9 tot 1,25 meter diepte een zandige geroerde veenlaag aangeboord met daarop van 0,6 tot 0,9 meter bouwvoorachtig sterk humeus geroerd zand. Bij een controleboring met een guts direct ernaast is de laatst genoemde laag vastgesteld van 0,6 tot 1,1 meter en ontbreekt veen. Bij boring 3 is dezelfde laag aanwezig van 0,65 tot 1,0 meter. Waarschijnlijk is het de voormalige bouwvoor van een akker. Daarbij is een oorspronkelijke veenlaag verploegd met onderliggend zand. Het bovenliggende zand is aangevoerd van elders. De oorspronkelijk lage ligging van het west-noordwestelijke deel van het plangebied lijkt te wijzen op een voormalige, mogelijk pleistocene geul.

In het oost-noordoostelijke deel zijn mogelijk bodemrestanten aangeboord. Bij boring 5 lijkt op een diepte van 0,85 tot 1,0 meter sprake van het onderste deel van de inspoelingshorizont van een podzolbodem (BC-horizont). Bij boring 6 is van 0,6 tot 0,8 meter eveneens een mogelijke inspoelingslaag (B-horizont) aangetroffen. Ook hier is een deel van het bovenliggende zand aangevoerd. Bij boring 7 tussen boringen 5 en 6 in zijn geen bodemrestanten gevonden.

In het zuiden bij boringen 1 en 4 ligt het gele zand (C-horizont) het hoogst. In de zuidoostelijke hoek bij boring 4 zelfs al op 0,2 meter diepte. Blijkbaar is hier in het verleden zand afgegraven. Waarschijnlijk is het afgeschoven naar de lager gelegen delen van het terrein. Volgens de eigenaar is het perceel in het verleden gebruikt als voetbalveld. Mogelijk is bij de aanleg daarvan het terrein geëgaliseerd.

Door de egalisatie is de kwaliteit van de bodem in het plangebied matig. Het oorspronkelijk hoge zuidelijke deel dat voor prehistorische bewoning het meest aantrekkelijk lijkt is door de ingrepen het sterkst aangetast waardoor eventuele archeologische grondsporen zoals van haardkuilen en paalgaten daar verloren zullen zijn. Intacte veenlagen lijken evenmin meer aanwezig waardoor eventuele resten hierin zoals bewoningsafval ook zal zijn aangetast. De enige mogelijk archeologische indicator die is aangetroffen is een stuk verbrand vuursteen van 0,9 centimeter. Mogelijk heeft het een menselijke oorzaak. Echter er zijn geen aanwijzingen gevonden dat het stuk bewerkt is waardoor het stuk vuursteen op natuurlijke wijze verbrand kan zijn. De vondst is niet bewaard.

4. Conclusies en advies

Losser ligt op de overgang van een stuwwal naar het stroomdal van de rivier de Dinkel. Het plangebied is op de bodemkaart deels gekarteerd als veldpodzolgrond en deels als hoge bruine enkeerdgrond. Binnen een halve kilometer rondom het plangebied zijn vondsten gemeld die een datering hebben van neolithicum tot en met late middeleeuwen. Het gaat om bewerkt vuursteen, scherven aardewerk en een urnenveld. De dichtst bijzijnde melding is op de westelijk van het plangebied gelegen akker. Hier zijn bij booronderzoek scherven aardewerk gevonden en een vuurstenen afslag. Het aardewerk lijkt te wijzen op vindplaatsen uit de periode late bronstijd tot en met romeinse tijd en uit de vroege middeleeuwen. De vuurstenen afslag is mogelijk ouder.

De kwaliteit van de bodem in het plangebied is algemeen matig als gevolg van egalisatie. Eventuele archeologische grondsporen zullen daardoor zijn aangetast. Aanwijzingen voor dergelijke sporen zijn niet gevonden aangezien geen eenduidig archeologische indicatoren zijn gevonden. Het archeologisch verwachtingsmodel dat archeologische waarden aanwezig kunnen zijn uit met name de periodes neolithicum tot en met middeleeuwen wordt door het onderzoek niet bevestigd.

Op basis van de resultaten adviseren wij geen nader archeologisch onderzoek te ondernemen. Indien bij toekomstige graafwerkzaamheden onverhoopt toch archeologische grondsporen worden aangetroffen en/of vondsten worden gedaan, dan dienen deze direct te worden gemeld bij de gemeente Losser conform de Monumentenwet 1988 artikel 53 & 54.

Appendix

Losser, Denekamperdijk 59

- archeologische periodes
- archeologische kaart
- boorstaten
- laagbeschrijvingen boringen volgens de
Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode

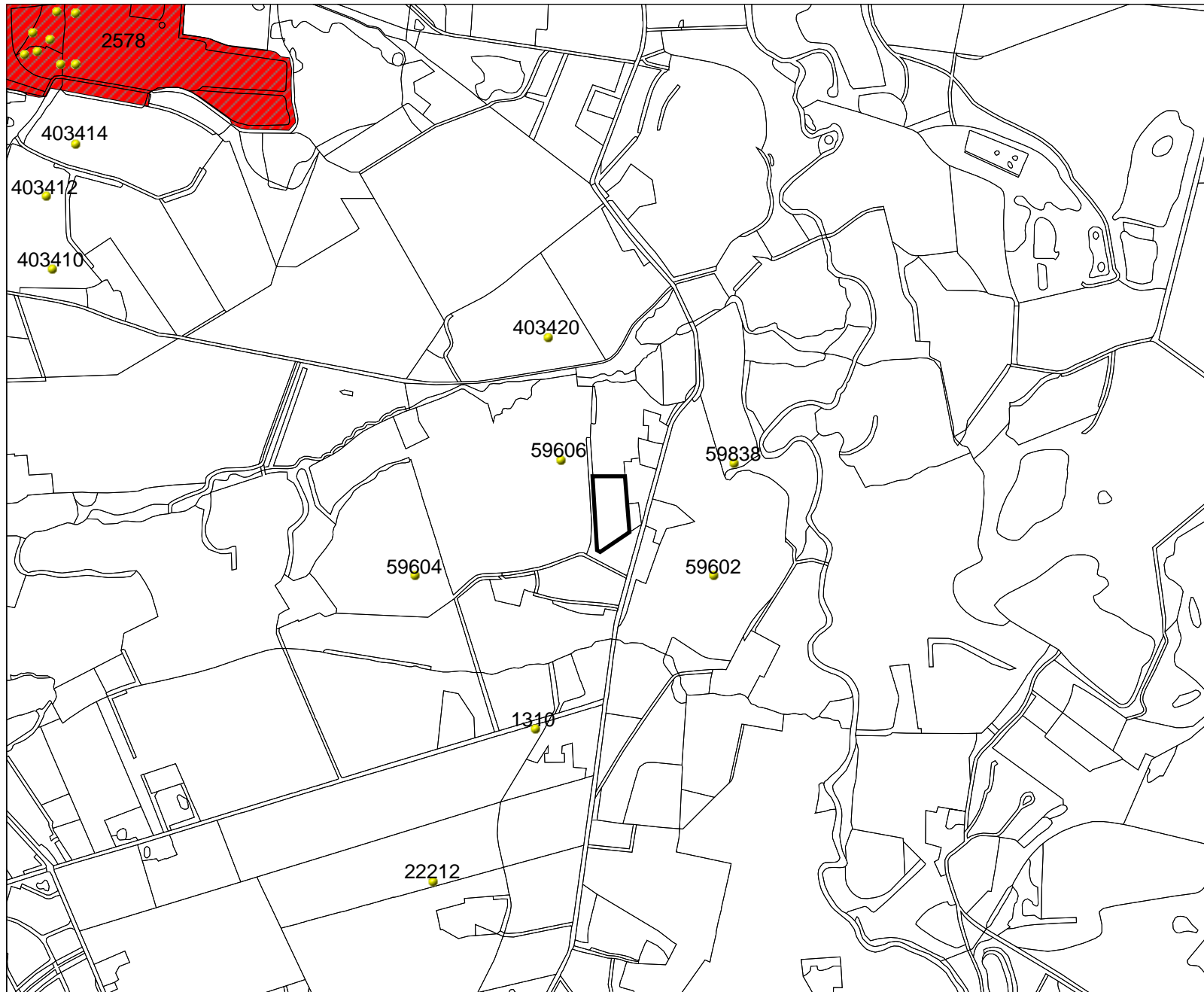
Archeologische periodes

paleolithicum:		ijzertijd:	
paleolithicum vroeg:	tot 300.000 BP	ijzertijd vroeg:	800 - 500 vC
paleolithicum midden:	300.000 - 35.000 BP	ijzertijd midden:	500 - 250 vC
paleolithicum laat:	35.000 BP - 8.800 vC	ijzertijd laat:	250 - 12 vC
paleolithicum laat A:	35.000 - 18.000 BP	romeinse tijd:	
paleolithicum laat B:	18.000 BP - 8.800 vC	romeinse tijd vroeg:	12 vC - 70 nC
mesolithicum:		romeinse tijd vroeg A:	12 vC - 25 nC
mesolithicum vroeg:	8.800 - 7.100 vC	romeinse tijd vroeg B:	25 - 70 nC
mesolithicum midden:	7.100 - 6.450 vC	romeinse tijd midden:	70 - 270 nC
mesolithicum laat:	6.450 - 4.900 vC	romeinse tijd midden A:	70 - 150 nC
neolithicum:		romeinse tijd midden B:	150 - 270 nC
neolithicum vroeg:	5.300 - 4.200 vC	romeinse tijd laat:	270 - 450 nC
neolithicum vroeg A:	5.300 - 4.900 vC	romeinse tijd laat A:	270 - 350 nC
neolithicum vroeg B:	4.900 - 4.200 vC	romeinse tijd laat B:	350 - 450 nC
neolithicum midden:	4.200 - 2.850 vC	middeleeuwen:	
neolithicum midden A:	4.200 - 3.400 vC	middeleeuwen vroeg:	450 - 1.050 nC
neolithicum midden B:	3.400 - 2.850 vC	middeleeuwen vroeg A:	450 - 525 nC
neolithicum laat:	2.850 - 2.000 vC	middeleeuwen vroeg B:	525 - 725 nC
neolithicum laat A:	2.850 - 2.450 vC	middeleeuwen vroeg C:	725 - 900 nC
neolithicum laat B:	2.450 - 2.000 vC	middeleeuwen vroeg D:	900 - 1.050 nC
bronsijd:		middeleeuwen laat:	1.050 - 1.500 nC
bronsijd vroeg:	2.000 - 1.800 vC	middeleeuwen laat A:	1.050 - 1.250 nC
bronsijd midden:	1.800 - 1.100 vC	middeleeuwen laat B:	1.250 - 1.500 nC
bronsijd midden A:	1.800 - 1.500 vC	nieuwe tijd:	
bronsijd midden B:	1.500 - 1.100 vC	nieuwe tijd A:	1.500 - 1.650 nC
bronsijd laat:	1.100 - 800 vC	nieuwe tijd B:	1.650 - 1.850 nC
		nieuwe tijd C:	1.850 - heden

Appendix Losser, Denekamperdijk 59: Archeologische Kaart

Bekende archeologische waarden volgens ARCHIS

267535 / 479218

265165 / 477282

Legenda

 ONDERZOEKSGBIED

 VONDSMELDINGEN

 WAARNEMINGEN

 TOP10 ((c)TDN)

MONUMENTEN

 archeologische waarde

 hoge archeologische waarde

 zeer hoge archeologische waarde

 zeer hoge arch waarde, beschermd

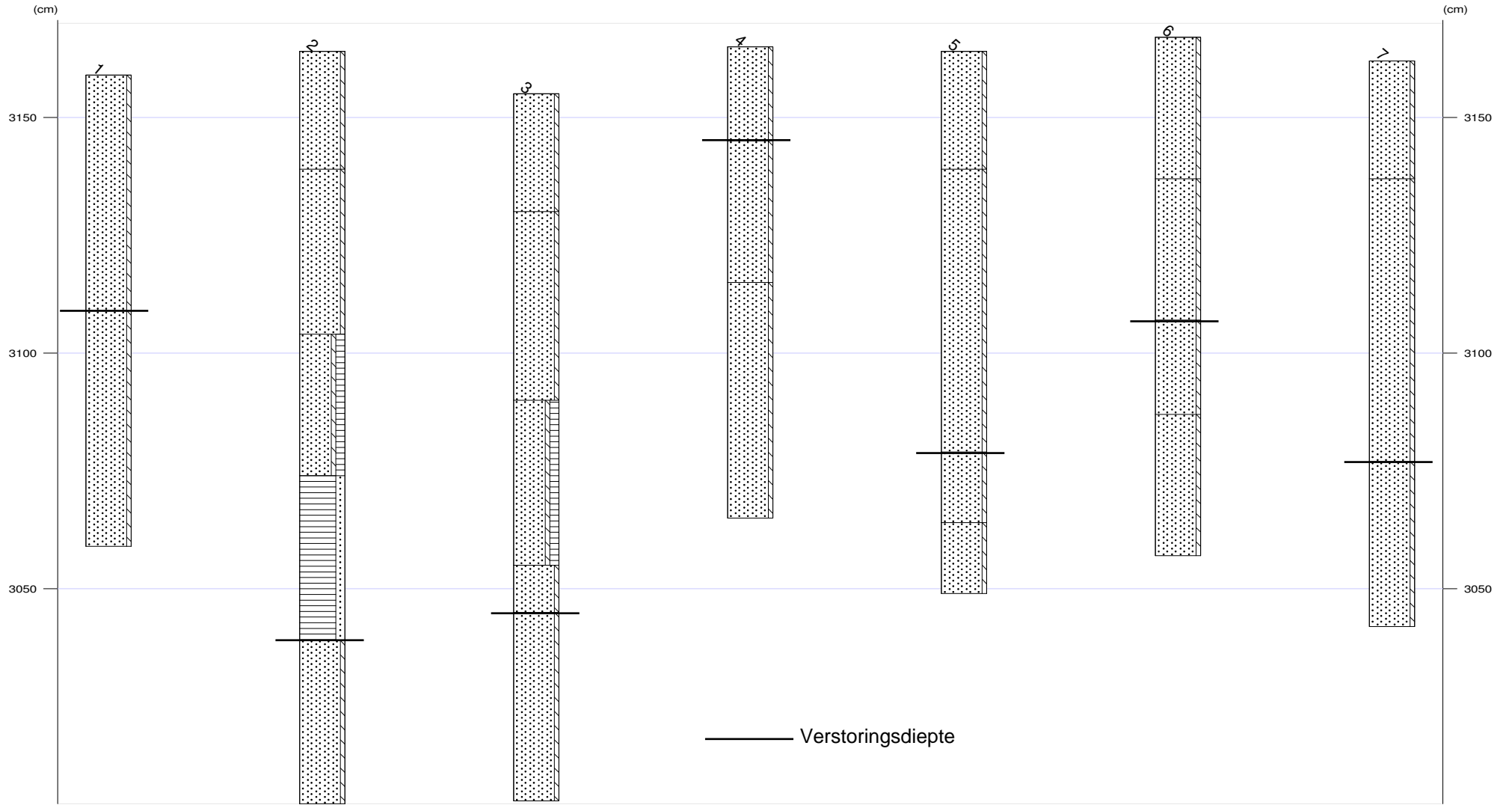

Archis2

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Appendix Losser, Denekamperdijk 59: Boorstaten

Appendix Losser, Denekamperdijk 59: Laagbeschrijvingen

1

X-coördinaat (m) : 266333
Y-coördinaat (m) : 478167
Maaiveld (cm) : 3159

Diepte (cm)	Omschrijving
Grondsoort	
0 - 50	zand zwak siltig, mix, vergraven
50 - 100	zand zwak siltig, 10yr6/6, C-horizont, Opm.: Grofkorrelige lagen en fijn humeuze niveaus

2

X-coördinaat (m) : 266329
Y-coördinaat (m) : 478199
Maaiveld (cm) : 3164

Diepte (cm)	Omschrijving
Grondsoort	
0 - 25	zand zwak siltig, 10yr3/2, bouwvoor
25 - 60	zand zwak siltig, 10yr5/4, opgebrachte grond, Opm.: Veenbrokken
60 - 90	zand zwak siltig, sterk humeus, 10yr2/1, spoor plantenresten, bouwvoor
90 - 125	veen sterk zandig, 10yr2/2, Veen: sterk amorf
125 - 160	zand zwak siltig, 2,5y6/4, C-horizont, Opm.: Bovenin lemige niveaus

3

X-coördinaat (m) : 266329
Y-coördinaat (m) : 478243
Maaiveld (cm) : 3155

Diepte (cm)	Omschrijving
Grondsoort	
0 - 25	zand zwak siltig, 10yr3/2, bouwvoor
25 - 65	zand zwak siltig, mix, opgebrachte grond, Opm.: Veenbrokken
65 - 100	zand zwak siltig, sterk humeus, 10yr2/1, spoor plantenresten, bouwvoor
100 - 110	zand zwak siltig, 7,5yr5/2, Opm.: Overgangslaag
110 - 150	zand zwak siltig, 2,5y6/3, Zand: matig fijn, C-horizont, dekzand, Opm.: Geen lemige lagen

4

X-coördinaat (m) : 266371
Y-coördinaat (m) : 478194
Maaiveld (cm) : 3165

Diepte (cm)	Omschrijving
Grondsoort	
0 - 20	zand zwak siltig, 10yr4/3, bouwvoor
20 - 50	zand zwak siltig, 10yr4/6, Zand: matig grof, weinig roestvlekken, C-horizont
50 - 100	zand zwak siltig, 2,5y6/3, Zand: matig grof

5

X-coördinaat (m) : 266370
Y-coördinaat (m) : 478230
Maaiveld (cm) : 3164

Diepte (cm)	Omschrijving
Grondsoort	
0 - 25	zand zwak siltig, 10yr4/3, bouwvoor, vergraven
25 - 85	zand zwak siltig, mix, vergraven
85 - 100	zand zwak siltig, 10yr4/4, Zand: matig fijn, BC-horizont, Opm.: Gelaagd met fijn grind
100 - 115	zand zwak siltig, 2,5y6/3, Opm.: Lemige niveaus en humeuze niveaus

X-coördinaat (m) : 266367
Y-coördinaat (m) : 478273
Maaiveld (cm) : 3167

Diepte (cm)	Omschrijving
	Grondsoort
0 - 30	zand zwak siltig, 10yr4/3, bouwvoor
30 - 60	zand zwak siltig, mix, vergraven, Opm.: Brokken E, B en C
60 - 80	zand zwak siltig, 10yr3/3, basis scherp, B-horizont
80 - 110	zand zwak siltig, 10yr6/6, C-horizont, dekzand

X-coördinaat (m) : 266367
Y-coördinaat (m) : 478251
Maaiveld (cm) : 3162

Diepte (cm)	Omschrijving
	Grondsoort
0 - 25	zand zwak siltig, 10yr4/3, bouwvoor
25 - 85	zand zwak siltig, mix, vergraven
85 - 120	zand zwak siltig, 2,5y6/3, Zand: matig fijn, C-horizont, dekzand